

pervesztes lesz, mert per már folyamatban van, költségben marasztalják és ennek a peresztésnek mintegy fájdalomdíjként végrehajtási jogot biztosít a törvény.

Aggályos ez azért is, mert a törvényszéki iktatás számaiból nem lehet az egy napra érkezett beadványok közül a korábbi megállapítani.

A perindításból való kirekesztés helyett sokkal helyesebb lett volna a peregyesítés kötelező kimondása.

A végrehajtási jog kiterjesztésénél pedig sokkal óvatosabban kellett volna bánni. Itt felmerül a kérdés, ki tekintendő versenytársnak? A törvény által említett távolsági viszonyok alatt körülbelül Csonkamagyarország határait kell értenünk. Bármennyire helyes volna a dr. Somogyi által megkívánt közvetlen jogsérelem igazolása, reá kell mutatnom arra, hogy bírói gyakorlatunk ezt meg nem kívánja és vizsgálat tárgyává soha nem teszi.

Mindenesetre szabályozandó azoknak a köre, akik végrehajtást kérhetnek. Adódhat a kérdés, hogy az a versenytárs, ki jelenleg üzletét szünetelteti, de cége be van jegyezve, vagy iparjogosítvánnyal bír és telepe van (vagy esetleg nincs), kérhet-e végrehajtást. Mi történik akkor, ha valaki magát versenytársnak színelve, kér végrehajtást? Csak felfolyamodás?!

A példalódzást még sokáig lehetne folytatni. De már az előbb kifejtettek is igazolják azt az álláspontomat, hogy a végrehajtási jogot csupán a 24. §-ban említett szakegyesületek és érdekképviseletek javára lett volna szabad biztosítani.

Dr. Grossmann László.

Sodroványok.

„Codex nélkül vagyunk egyelőre, de nem vagyunk törvény nélkül... kevésbé ismeretes törvényeink is hemzsegnék a magánjogi vonatkozásoktól. Egy példát száz helyett. Ki keresne anyagi magánjogi tételt a közvetlen illetékek kezeléséről szóló pénzügyi törvényben?”

Schwarz: Újabb magánjogi fejtegetések, 11. old.

A jogszabályok avulsio-ja a magánjog és a közigazgatásnak elnevezett jogágak között, mint a fenti idézetből kitűnik, nem a most megindítani készült rovattal foglalkoztatja először a jogirodalmat. Ámde ennek a rovatnak nemcsak az a célja, mint amit elhunyt nagy tudósunk a magánjogból máshová tévedt jogszabályok összegyűjtésével elérni akart. Szász-Schwarz előtt elsősorban a forrástani szempont lebegett: felismerése és feldolgozása a másüvé vetődött magánjogi szabályoknak. Mi megkíséreljük, hogy egy lépéssel tovább menjünk: nemcsak gyűjtő, hanem bíráló munkát is akarunk végezni. A mi időnkben sokkal

sűrűben fordul elő, mint az „Ujabb magánjogi fejtegetések” megírása idejében, hogy különböző jogágak megcsinálják a maguk, zsögödi kifejezéssel élve, házi magánjogát. és ugyanakkor saját partikuláris céljaik kedvéért többekévéb é el is torzítanak alapvető magánjogi elveket. Ez a rovat fel akarja venni a merőben jogászai eszközökkel vívott küzdelmet ennek a módszernek állandósulása ellen.

*

A vegyészeti termékek forgalmi adóváltságáról szóló 158.000/1933. számú pénzügyminiszteri rendelet 6. §-ának (1) bekezdése szerint az adóváltság alá eső árut munkadíjért csak annak megrendelésére szabad előállítani, vagy újból átdolgozni, aki ilyen munka végeztetésére a pénzügyigazgatóságtól engedélyt kapott. Ez a szakasz nem elégszik meg pénzügyi jogi joghátrányok kilátásbahelyezésével azok részére, akik adójukat nem fizetik meg, hanem egész egyszerűen egy magánjogi szerződés, egy vállalkozási szerződés megkötését pénzügyi hatósági engedélytől teszi függővé. A szakasz következő bekezdése szerint az engedélyt megkaphatja mindenki, aki igazolja, hogy a szóbanforgó áruk forgalombahozatalával, illetve továbbfeldolgozásával keresetszerűen foglalkozik. Ámde nem értjük, melyik magánjogi jogszabály az, amely lehetővé teszi, hogy a hasonló szerződéseket keresetszerűen nem kötő jogalanyokat valamely szerződés megkötésétől eltiltsák? Miért nem elegendő, ha a rendelet, bármely szigorú joghátrányok terhével, a forgalmi adó megfizetését kellően biztosítja? Van-e egyáltalában ennek a tilalomnak magánjogi hatálya, vagy pedig ez a rendelkezés csak *lex imperfecta* a magánjogi joghatály szempontjából? Mi történik akkor, ha a pénzügyigazgatóság a keresetszerűen foglalkozó személynek nem adja meg az engedélyt? Csupa oly kérdés, amelyre a rendeletben hiába keresünk feleletet.

*

A volt népjóléti miniszterium 1300/1932. számú rendeletének 30. §-a a következőképpen szól: „A közkórházban elhaltak után hátramaradt ingóságok — ha a betegnek hozzátartozói nincsenek, vagy a tárgyakra igényt nem tartanak és azt írásban a kórház igazgatójának be nem jelentik — három hó eltelte után — kellőleg fertőtleníttve, a kórház javára elárverezhetők, illetve felhasználhatók.” Megjegyzendő, hogy *nem* az ápolási díj behajtásának módjáról van szó, amelyről külön rendelkezik a rendelet 27. §-a, hanem törvényes örökösödési rendünkbe új jogosult lép be: a közkórház, amely — ellenkező rendelkezés híján — még

a végrendeleti örökösnel is erősebb joggal bír. Igaz, a kórházat megelőzik a „hozzátartozók“, de hogy kik azok, mily távoli rokonsági fokig megy el ez a fogalom, a házastárs vagy annak rokonai hozzátartozók-e: nincs megmondva. A „hozzátartozó“, ellentétben összes egyéb örökjogi szabályainkkal, nem ipso jure örököl, hanem az örökség megszerzéséhez írásos örökösi nyilatkozat szükséges. Ez a nyilatkozat három havi, feltehetőleg záros, határidőhöz van kötve. Bármennyire is megkönnyítik ezek a szabályok a kórházi adminisztráció munkáját, jogászi szempontból mégis kívánatos volna, ha hasonló rendelkezésektől ugyanoly gondossággal óvnák meg jogunkat, mint ahogyan a rendelet szerint az örökség tárgyainak kötelező fertőtlenítésével a kóros baktériumoktól igyekeznek az örökösöket mentesíteni.

*

A „kincstári magánjog“ és a „kincstári pergátlók“ módjára beszélhetünk most már kincstári jelzálogjogról is. A 16.400/1933. M. E. számú rendelet, vagyis ugyanaz, amely az adózóknak különböző részletfizetési kedvezmények nyújtásával igyekszik könnyebbséget szerezni, bevezeti jelzálogjogunkba azt a teljesen új jogintézményt, hogy a ranghelyfenntartást közadók biztosítására szolgáló jelzálogjogokra nézve nem a jelzálog tulajdonosa, hanem a jelzálogos hitelező, t. i. az adóhatóság gyakorolja. Merőben méltánytalan és a jelzáloghitel teljesen felesleges megnehezítését jelenti, ha az amúgyis számos privilégiumot élvező köztartozásokat még evvel a kedvezménnyel is felruházzák. De van ebben a rendeletben még más is. A rendelet 7. §-a kimondja, hogy a köztartozások után járó késedelmi kamatokat mindenkor a tőketartozással azonos sorrendben kell kielégíteni. Vagyis az előnyösen sorozandó közterheknek nemcsak a tőkéje, hanem még a kamatai is előbb nyernek kielégítést, mint akár az első helyen bekebelezett jelzálogos teher. A kir. Kúria gyakorlata ellenkező volt (Pk. V. 6335/1929., J. H. 1931. 159.; Pk. V. 2133/1932., Perj. Dtar. 1933. 226.; Pk. V. 999/1933., u. o. 227.). A pénzügyi hatóságok természetesen állandóan támadták ezt a bírói gyakorlatot (lásd pld. az Illetékügyi Közlöny 1932. évi 8. számának 6. oldalán megjelent közleményt), míg most végül a rendelet döntötte el a kir. Kúria és a pénzügyi hatóságok közötti jogvitát. Az előnyös kielégítést biztosító jogszabályok — elsőbbség, törvényes zálogjog és még egy csomó egyéb elnevezés alatt — száma oly nagy, hogy komolyan veszélyeztetik a rangsoros kielégítésnek magyar jog szerint is uralkodó elvét. Jogpolitikai érdek, hogy a privilégiumok mennél szűkebb térre szoruljanak.